

Věznice Světlá nad Sázavou

Odborné zacházení s trestanými a vězněnými ženami

20. dubna 2023

Specifika práce s odsouzenými ženami

- ❖ Specifika VTOS žen jsou dána rozdílnými kriminogenními faktory vedoucími k páčání trestné činnosti, dále obecně spíše nižší nebezpečností a agresivitou žen oproti mužům a rozdílnými potřebami (převážně majetková trestná činnost, trestná činnost páchaná pod vlivem OPL,...)
- ❖ Potřeby – vyšší potřeba řešit problémy, komunikovat, sklon k užívání psychiatrických léků
- ❖ Rodina – dopad na rodinu a jejich blízké – vliv na emoční vývoj jejich nezletilých dětí
- ❖ Odborné zacházení – posilování kompetencí potřebných pro zvládnutí různých sociálních rolí, průběžné snižování vnitřních a vnějších rizik

Věznice Světlá nad Sázavou

Věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou

- ❖ výkon trestního opatření odnětí svobody pro mladistvé
- ❖ specializované oddíly pro:
 - výkon trestu matek nezletilých dětí do 3 let věku v oddělení s ostrahou s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení
 - výkon trestu matek nezletilých dětí ve věku do jednoho roku dítěte
 - výkon trestu trvale pracovně nezařaditelných odsouzených žen v oddělení s ostrahou s nízkým, středním i vysokým stupněm zabezpečení a v oddělení se zvýšenou ostrahou
 - výkon vazby těhotných obviněných žen a žen s novorozenci
- ❖ standardní oddíly, výstupní oddíly, terapeutická bezdrogová zóna, nekuřácké zóny
- ❖ koncepce práce s odsouzenými ženami cílí na vzdělávání, podporu pracovních návyků pro následné uplatnění na trhu práce, odborné zacházení v kontextu kriminogenních rizik

maximální
kapacita 933

aktuální kapacita
843

Mladistvé odsouzené a odsouzené blízké věku mladistvých

❖ Program zacházení: KOMUNITA 26

- pracovní, speciálně-výchovné, vzdělávací a zájmové aktivity:
 - Sebeobslužné činnosti
 - Komunita
 - Ventilačně abreaktivní rozhovory
 - Trénink kognitivních funkcí
 - Plán zvládnání rizik po propuštění z VTOS, VTOOS
 - Výstupní poradenství
 - Mezigenerační setkávání
 - Pohybové aktivity
- programy pro mladistvé a blízké věku mladistvých
 - Je to tvůj život
 - Zdravá rodina
 - Můžeš to zastavit

Výstupní oddíly

- ❖ Pro odsouzené ženy zařazené ve věznici s ostrahou ve vysokém, středním a nízkém stupni zabezpečení
- ❖ Podmínky pro zařazení do VO:

Do výstupního oddílu jsou zařazovány odsouzené zpravidla 6 měsíců před plánovaným koncem výkonu trestu nebo před možným podmíněným propuštěním.

Program zacházení:

- Sociálně právní poradenství
- Komunita
- Sebeobslužné činnosti (vč. kurzu vaření)
- Psychosociální poradenství
- Hospodářství a politika ČR
- Ruční práce a tvořivost
- Další aktivity dle katalogu aktivit věznice

Terapeutická bezdrogová zóna

- ❖ 10 měsíční terapeuticko-vzdělávací program pro odsouzené ženy ve věznici s ostrahou s vysokým stupněm zabezpečení
- ❖ 26 hodin povinných speciálně-výchovných a vzdělávacích aktivit týdně
 - Autogenní trénink
 - Práce s trestným činem
 - Terapeutická skupina Život bez závislosti
 - Závislost a vztahy
 - Psychohygienu v každodenním životě
 - Sociální dovednosti
 - Komunita
 - Andragogická intervence
 - Individuální psychoterapie
 - Individuální plánování
 - Prevence sociálně patologických jevů
 - Základy péče o domácnost
 - Kurz zahradnických a rukodělných činností
 - Základy společenských věd
 - Sebeobslužné činnosti
- ❖ program pro odsouzené ženy, které jsou motivované k dobrovolné abstinenci a jsou uživatelkami návykových látek

SpO pro matky s dětmi

- ❖ odsouzené zařazené ve věznici s ostrahou ve vysokém, středním a nízkém stupni zabezpečení
- ❖ věková hranice dětí je stanovena od jednoho roku do dovršení zpravidla tří let dítěte
- ❖ program zacházení je koncipován tak, aby byla zajištěna celodenní péče o dítě

Nekuřácké zóny

- ❖ pilotní projekt realizován ve věznici s ostrahou ve vysokém a středním stupni zabezpečení
- ❖ testování přístrojem Smokerlyzer
- ❖ podpora a pomoc i při odvykání kouření

- ❖ **Trvale pracovní nezařaditelné ženy**
- ❖ **SpO pro výkon trestu odsouzených s poruchami duševními a poruchami chování s individuálním zacházením pro odsouzené v typu věznice ostraža s vysokým stupněm zabezpečení a ve zvýšené ostraze**
- ❖ **Zvýšená ostraža**

Projekty a programy

- ❖ VOL Mentoring
- ❖ VOL Rodinu
- ❖ S mentorem přes Rubikon - Rubikon Centrum
- ❖ Andělský strom
- ❖ FGDP
- ❖ FEDDO
- ❖ 3Z – Zastav se! Zamysli se! Změň se!
- ❖ VIT – Victim impact training
- ❖ FIE
- ❖ Můžeš to zastavit!
- ❖ vzdělávání – rekvalifikační kurzy, memorandum s ÚP
- ❖ Práce s násilím, prostřednictvím nástroje Zuřivec

Zdravá rodina

❖ Program zaměřen na:

- péči o dítě a roli matky
 - vývojová stádia dítěte
 - dětské nemoci a domácí léčba
 - těhotenství, porod
- rovnováhu rolí ženy jako jednoho z předpokladů zdravé rodiny
 - potřeby ženy
 - hormonální zdraví
 - péče o sebe
 - rovnováha mezi osobním a pracovním životem
- násilí v blízkých vztazích
 - problematika prokriminálního jednání v rodině
 - toxické vztahy
 - Zuřivec
 - výchova bez násilí

Speciálně-výchovné aktivity

❖ Osobnost a chování

- ❖ Individuální psychoterapie
- ❖ Venku to zvládnou
- ❖ Rodina a vztahy
- ❖ Zkus to jinak
- ❖ Hrdinská cesta
- ❖ Trénink komunikace
- ❖ 3Z

❖ Závislosti

- ❖ Terapeutická skupina pro prevenci relapsu po propuštění z VTOS
- ❖ Závislost a vztahy
- ❖ Terapeutická skupina Život bez závislosti
- ❖ Od závislosti k abstinenci – Laxus, z.ú., SANANIM, z.ú., Podané ruce, o.p.s.

❖ Trestná činnost

- ❖ Práce s trestným činem
- ❖ Práce s drogovou trestnou činností

❖ Finance

- ❖ Dluhové poradenství – spolek Lighthouse

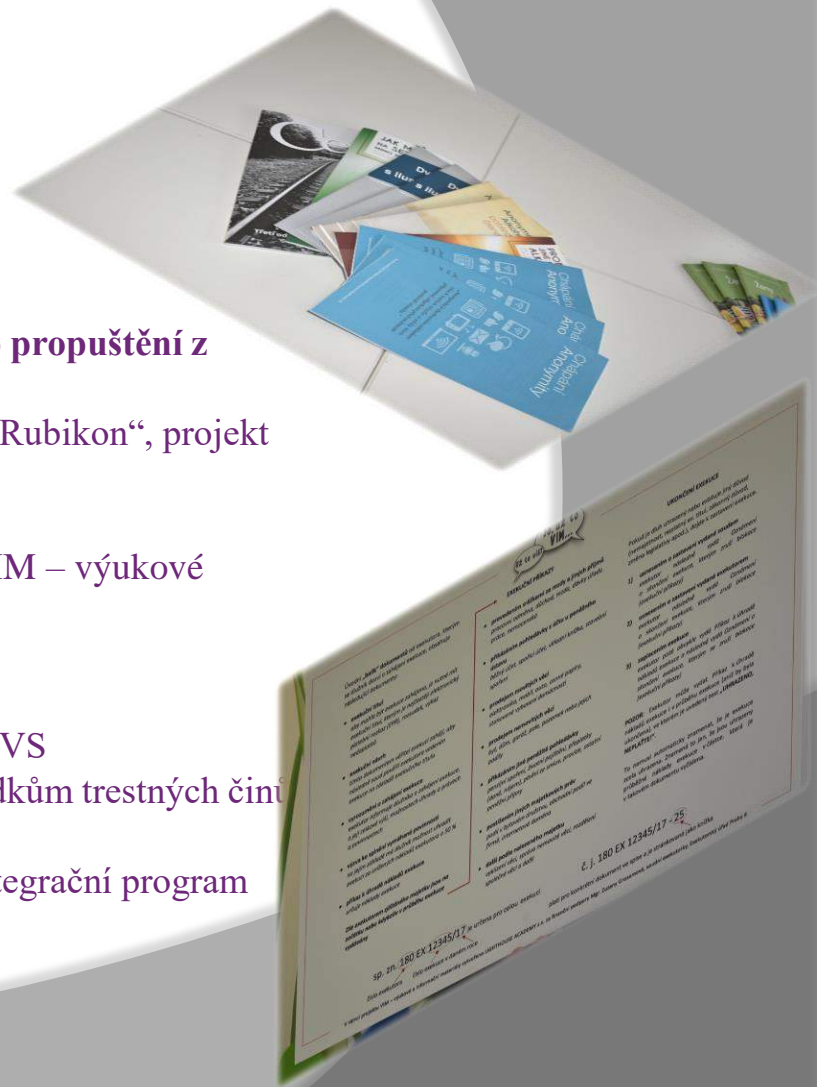
Vzdělávání a pracovní zařazení

- ❖ Školské vzdělávací středisko Věznice Světlá nad Sázavou
 - učební obor Provozní služby
 - učební obor Šití prádla
 - kurz Základy obsluhy počítače
 - kurz Keramika
 - kurz FIE

- ❖ Pracovní zařazování
 - individuální posuzování
 - střežená, nestřežená pracoviště, pracoviště s volným pohybem

Nestátní neziskové organizace

- ❖ penitenciární a postpenitenciární péče
- ❖ dlouhodobá spolupráce:
 - **pro odsouzené se závislostním chováním:**
 - Sananim z.ú.
 - Laxus z.ú.
 - Společnost Podané ruce o.p.s.
 - Anonymní alkoholici
 - **služby zaměřené na úspěšné zaměření do společnosti po propuštění z výkonu trestu:**
 - RUBIKON Centrum z.ú., projekt „S mentorem přes Rubikon“, projekt „Jak na dluhy“
 - VOLÓNTE CZECH o.p.s.
 - Lighthouse spolek – dluhové poradenství, Projekt VIM – výukové tabule
 - AL Paso Vysočina
 - Národní centrum pro rodinu
 - Mezinárodní vězeňské společenství, další aktivity MVS
 - Bílý kruh bezpečí – spolek pro pomoc obětem a svědkům trestných činů
 - Romodrom o.p.s. – Terénní programy
 - Centrum sociálních služeb Praha - Resocializační integrační program BETA
 - **Probační a mediační služba**

Duchovenská péče

Vězeňská duchovenská péče je dobrovolným sdružením křesťanů – duchovních i laiků, kteří byli vedením svých církví pověřeni duchovenskou službou ve věznicích a vazebních věznicích Vězeňské služby České republiky a v obdobných zařízeních, pečujících o adaptaci vězňů a propuštěných, nebo se jiným vhodným způsobem podílejí na činnosti vězeňské duchovenské péče.

- ❖ podpora odborného zacházení – vzdělávací aktivita Vězňova cesta
- ❖ podpora a realizace kulturních akcí
- ❖ pomoc při výstupu z VTOS

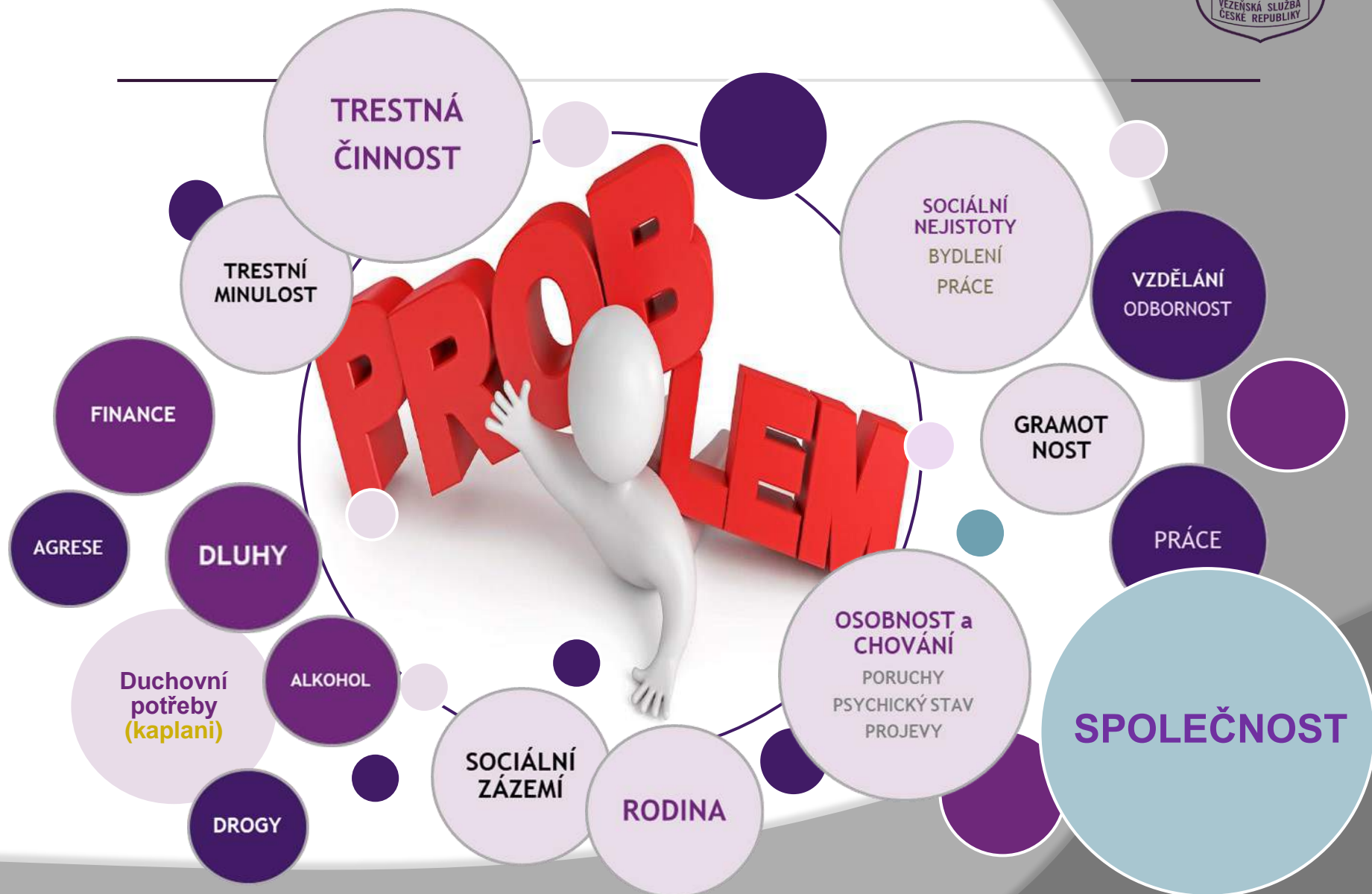
Sociální práce ve vězeňství

„Základní postulát sociální práce je profesionální pomoc člověku. Intervence sociálního pracovníka tak musí být kompetentní odpovědí na žádost člověka nebo třetí strany o pomoc v životní situaci, s hlediskem ochrany lidské důstojnosti a orientací na zdroje. Vrcholem profesionality sociálního pracovníka je schopnost rozlišit, zda se má v dané chvíli pomáhat člověku, nebo měnit systém.“ (Límová, 2018)

Specifika pro SP ve věznici

- Orientace ve všech oblastech SP
- Osobnost sociálního pracovníka x Profesní motivace
- Klient x Potřeby x Sociální prostředí x Trestná činnost x Traumata
- Prostor výkonu SP
- Akceptace x Respekt x Odpovědnost
- Legislativní ukotvení
- Spolupráce s externími subjekty x Odborníci VS

Klient/i sociální práce ve věznici

VTOS – klient – sociální práce

- Trestný čin
- Odsouzení x uvěznění
- Izolace
- Ztráta kontaktů
- DTS
- Dopady trestné činnosti
- Neviditelné oběti trestné činnosti
- Kumulace problémů
- Ztráta životních jistot
- **Resocializace**

VTOS

Klient

- Osobnost klienta x potřeby klienta
- Individuální přístup
- Sociální kontakty klienta
- Sociální prostředí klienta
- Práva a povinnosti
- Pomoc x Podpora
- Aktuální kompetentnost klienta
- Ochrana klienta
- Důstojnost
- Informovanost
- **Resocializace**

- Legislativní ukotvení „naší“ specializace
- Sjednocení výkonu sociální práce
- Prostedí výkonu SP
- Spolupráce
- Odborná příprava
- Odborné sociálně právní poradenství
- Výstupní poradenství
- Sociálně terapeutická činnost
- Motivace
- Empowerment
- Intervence
- **Resocializace**

Sociální práce

Věznice jako místo pro spolupráci

klient

pracovníci odborného
zacházení ve vězeňství

ORP – sociální kurátoři,
kurátoři pro mladistvé,
OSPOD, apod.

PMS

neziskové/příspěvkové
organizace

rodina/blízcí

Pappa program

O programu

- Norsko – Bastoy - od roku 2005 testování, od 2008 realizace (inspirováno Skotskem)
- Program pro vězněné otce – nejlepší zájem dítěte
- Úmluva o právech dítěte

Účel, cíl a přínos

- Posilování rodičovských kompetencí
- Posilování znalostí, dovedností a postojů v roli otce
- Zvýšit povědomí a jistotu otců v oblasti potřeb dětí
- Zvýšit povědomí otců o vlastní trestné činnosti a co jejich trestná činnost znamená pro děti/rodinu – nový náhled
- Motivace k odpovědnému přístupu k životu v souladu se společenskými pravidly
- **Hlavní cíl**: napomáhat snížení trestné činnosti v budoucnosti

Aktuálně

- 2022 program v ČR x pilotní realizace x standardizace programu
- Věznice Znojmo, Bělušice, Horní Slavkov, Pouchov

Mamma program

O programu

- Norsko + Česká republika – v procesu tvorby metodiky
- Program pro vězněné matky – nejlepší zájem dítěte
- Úmluva o právech dítěte

Účel, cíl a přínos

- Posilování rodičovských kompetencí
- Práce s traumatizací matky a dítěte – násilí v rodině, atd.
- Posilování znalostí, dovedností a postojů v roli matky
- Zvýšit povědomí a jistotu matek v oblasti potřeb dětí
- Zvýšit povědomí matek o vlastní trestné činnosti a co jejich trestná činnost znamená pro děti/rodinu – nový náhled
- Motivace k odpovědnému přístupu k životu v souladu se společenskými pravidly
- **Hlavní cíl**: napomáhat snížení trestné činnosti v budoucnosti

Výzkum: Věznice Světlá nad Sázavou od 7/2022-12/2022

Důstojnost ve VTOS

- Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky
- Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody

Potřeba pomoci druhé osoby

- Zhoršující se zdravotní stav odsouzených osob
 - Věk
 - Následky užívání návykových látek
- Důstojné podmínky ve VTOS – TPN
- Mimo VTOS využití služeb x potřeba legislativní úpravy

Potravinová banka

- Spolupráce
- Zajištění hygienických potřeb pro odsouzené ženy
- Zapojení žen do pomoci potřebným

Úskalí a pozitiva sociální práce ve věznici a mimo věznici

- Legislativní ukotvení
- Nepřirozené prostředí klienta
- Supervize není ošetřena legislativou
- Osobnost SP x prostředí věznice
- Není možné odejít z pracoviště x zaměstnanec např. OSPOD ano

Úskalí SP

Pozitiva

- Pomoc zaměstnancům
- Vzdělávání zaměstnanců
- FKSP
- Očkování v pandemii
- Agresivní klient – ochrana v rámci věznice

Děkujeme vám za pozornost.

Bc. Věra Janáková
sociální pracovníce

Mgr. Jolana Vorlová, DiS.
speciální pedagog

Mgr. Kateřina Houserová
speciální pedagog

Vězeňská služba České republiky
Věznice Světlá nad Sázavou

